

# "אדונים" הרואים בעולים



עליזה לבנברג במושב עולים

הנהיגו והרחיבו את "יום לימוד ארוך" בשיטת ההקבצה. נשמע נפלא, רצו כאילו לומר: "מה לא עושים למען השכבות המפגרות אבל זוהי קטסטרופה חינוכית שאיש לא אשם בה, מלבד ראשי משרד החינוך. מה עשו כאן? החליטו שיהיה יום לימוד ארוך. ההליטו גם שיש צורך בהקבצה. אבל מושגי יסוד עוזר כמו מורים, כיתות מתאזמות, ציוד מתאים, ארוחה חמה ומשביעה לילדים הנאלצים לשהות עד ארבע אחה"צ בביה"ס — כל אלה הם פריסים בלתי חשובים כנראה בעיני ראשי משרד החינוך. התוצאה ידועה: חורבן שלם, מלווה בגיבוש מסקנות בלתי אחראיות כלפי אותם תלמידי בתי הספר הנקראים "טעוני טיפוח".

מגרעתה העיקרית של יהדות מזרח אירופה, אומרת עליזה לבנברג היא אי-הרצון ללמוד מעמים אחרים ולהכיר תרבויות אחרות. מכאן ברור מדוע בקרב פקידי משרד החינוך והתורה בות כבמחלקת הקליטה של הסוכנות היהודית, שולטת עד היום הדעה שהעולים צריכים לסגל את עצמם למציאות מוכתבת. אחרת — הם, העולים, ימשיכו להיות בלתי נקלטים בארץ.

(המשך בעמוד 15)

## אסון החינוך בטפות ההרגשה שעושים טובה ל"החברה האחרת"

— מאת י. כהן —

בעקבות "יומן קרית שמונה" הלכתי אליה ומצאתי אותה. נינוחה על כורסה ומשלחת כמעט ללא הרף טבעות עשן לחלל החדר המוקף ספרי סטיבולוניה, סוציולוגיה וספרות אנגלית. מדי פעם מרימה אצבע כמאיימת: רבים כארץ לא מכינים עדיין את חומרת הבעיה...

עליזה לבנברג הציגה את עצמה בפתח הדלת, והובילה אותי לחדר עבודתה. שם, על אחת הכונניות מונח ספרה שזה עתה יצא לאור.

— למה "יומן קרית שמונה" ולא "בנבכי החיים"? — שאלנו.

— משום שבספר הזה העליתי בעיות שחזיתי אותן מקרוב, שהייתי עדה לפתרונן. הייתי קוראת לספרי אחרת אילו מדובר היה ביצירה פרי דמיוני. אך מה אפשר לעשות והמציאות בישראל, זו שאני נתקלת בה בעצירות הפיתוח, בשכונות ובישובי העולים — היא לא בדיוק כמו זו הכתובה בספרים. לעיתים חמורה יותר, נוקבת יותר.

— רוצה לאמר שצילמת מציאות ב"קרית שמונה"?

— השתדלתי. במקרים מסויימים נאלצתי להסתוות דמויות, מחשש שהספר יפול לידם. וא... לי לא היה נעים. פשוט מאד.

— המקיימת את עדיין קשר עם אחת הדמויות בספר?

— בתאי — השיבה. עם רבים. אחדים מבקרים אותי עד היום בת"א. בירושלים לומד עתה אחד מתלמידי המופיע בספרי. הוא סטודנט בפקולסה למדעי הטבע, גבר נבון. הוא עוד יגיע להישגים, אני מקווה.

עליזה לבנברג, בת להורים יוצאי גרמניה, שהרעיפו עליה כל טוב. מאז קום המדינה, הלכה ונתנה דעתה לבעיות חברה וחינוך

# אסון החינוך

(סוף מעמוד 10)

לא מניטורית אך אלגנטית בהופעתה. גלוית לב כדיבורה כדי אימה וברגעי כעס מהלכת בחדר כלביה שבויה. אתמול שבה ממושב "שגב" ומחר עומדת לצאת לדרום. בעוד שבוע תבוא בדברים עם אישיות נכבדה בישראל. ועד אז תכתוב מספר מאמרים בעתונות חוץ ובישראל — כל זה באותו נושא, בעיות חברה וחינוך בישראל. עתיד החברה בישראל.

— מה איכפת לך? — קראתי בסוף פרובקטיבי. — איכפת לי ואיכפת לי ענתה, לא משום שאני חלוצה, כי אם מטעם אחר: משום שהשגיאות הרבות שעשו ועושים כל אלה שעניני חינוך וחברה מופקדים בידיהם — יעלו ועולים לכולנו ביוקר. יותר מזה: להם יש ההרגשה שהם עושים טובה לאותה חברה "האחרת" ומשתדלים "להרים" אותה. עתים הם מצליחים, עתים הם מושכים כתף ואומרים: עשינו הכל. אבל לא הלך...

— וכשלא הולך?

— על זה טרם ניתנה הדעה — אומרת עליזה לבנברג. לפני מספר שנים התגבשה דעה חסרת אחריות שדור ההורים הם "דור המדבר" ולכן אין טעם להשקיע מאמצים בהם. בשנה האחרונה השתנתה הדעה ומשרד החינוך החל בביעור הבערות. אך בינתיים עשה הזמן את שלו, ואותם שטחים שהזנחנו — חינוך לקירוב לבבות, להבנה הדדית, וכיבוד תרבות הזולת — החלו נותנים פירות באושים. דוגמא אחת: לפני זמן־מה שוחחתי עם חייל, בן להורים אמידים וזה סיפר לי שהרס"ר בצבא לא חדל מלעונשו. הוא אינו ידע מדוע. בסוף השיתה לחש, כאילו לעצמו: אולי בגלל שהוא בן לעדות המזרח ולכן הוא אכול רגשי נחיתות. אולי מפני שהוא בטול השכלה.